

EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Juraboyeva Laziza Jasurovna

Buxoro davlat universiteti

3-1 MX 22 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ekoturizm tushunchasi, ekologik turizmni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari, davlatning ekoturizmga berilayotgan e’tibori va olib borilayotgan islohotlar haqidagi ma’lumotlar batafsil yoritib berilgan. Shuningdek, ekoturizmga bag’ishlab ishlab chiqarilgan davlat dasturi, dasturga ilgari surilgan g’oyalar, g’oyalarning ekoturizm rivojiga ta’sir ko’rsatadigan zamonaviy tendensiyalar, yashil iqtisodiyotni yurtimizda keng rivojlantirish, ekoturizmni rivojlantirishda xorij talablari va asosiy tamoyillari haqida fikr yuritilgan. Taqdiqot natijalari ekoturizm sektorida iqtisodiy samaradorlikni oshirish, bandlikni ta’minlash, va ijtimoiy rivojlanishni qo’llab-quvvatlash uchun muhim tavsiyalar beradi. Taqdiqot xulosalari davlat siyosatini rivojlantirish, atrof-muhitni asrash uchun ilmiy asos bo’la oladi.

Kalit so’zlar: Ekoturizm, atrof-muhitni asrash, iqtisodiy samaradorlik, tabiatni muhofaza qilish, yashil iqtisodiyot, ekologik tanqislik, tabiatga sayohat, yashil makon

Ekoturizm (ekoturizm, yashil turizm) - antropogen ta’sirga nisbatan ta’sirlanmagan tabiiy hududlarga tashrif buyurishga qaratilgan barqaror turizmning bir shakli. "Ekologik turizm yoki ekoturizm — tabiatni muhofaza qilishni targ’ib qiluvchi, atrof-muhitga "yumshoq" ta’sir ko’rsatadigan, mahalliy aholining faol ijtimoiy-iqtisodiy ishtirokini ta’minlaydigan tabiat va madaniy diqqatga sazovor joylarni o’rganish va zavqlanish uchun buzilmagan tabiiy hududlarga nisbatan atrof-muhitga mas’uliyat bilan sayohat qilish. ushbu faoliyatdan foyda olish.

So’nggi yillarda global miqyosda ekologik muammolarning kuchayishi va barqaror rivojlanish g’oyalarining dolzarblashuvi ekologik turizmning jadal rivojlanishiga turtki bermoqda. Zamonaviy ekologik turizm tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish hamda mahalliy aholining ijtimoiy-iqtisodiy farovonligini oshirishni o’zida mujassam etgan muhim yo’nalish sifatida shakllanmoqda. Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi, mas’uliyatli sayohat konsepsiyasining kengayishi va yashil iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan turistik mahsulotlarga bo’lgan talabning ortishi ekologik turizm rivojlanishining zamonaviy tendensiyalarini belgilab bermoqda. Davlat tomonidan ekologik turizmni rivojlantirish masalasiga strategik yo’nalish sifatida yondashilib, mazkur sohada keng ko’lamli va tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ekoturizmni rivojlantirish orqali tabiiy resurslarni muhofaza qilish, atrof-muhitga salbiy ta’sirni kamaytirish, shuningdek, hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta’minlash davlat siyosatining muhim vazifalaridan biri sifatida belgilangan. Shu bois, ekologik turizmni qo’llab-quvvatlashga qaratilgan normativ-huquqiy baza takomillashtirilib, sohaga investitsiyalarni jalb etish uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda. Davlat tomonidan muhofaza etiladigan tabiiy hududlar, milliy bog’lar va

qo‘riqxonalarda ekoturistik infratuzilmani rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Xususan, ekologik yo‘laklar, piyoda va velosiped yo‘nalishlari, axborot markazlari, ekologik mehmon uylari va dam olish maskanlari barpo etilmoqda. Shu bilan birga, ekoturizm obyektlarida zamonaviy boshqaruv va monitoring tizimlarini joriy etish orqali tabiiy muhitning saqlanishi hamda turistik faoliyatning barqarorligi ta‘minlanmoqda. Amalga oshirilayotgan islohotlarning muhim jihatlaridan biri — xususiy sektor va mahalliy aholining ekoturizm jarayonidagi ishtirokini kengaytirishdan iborat. Davlat tomonidan tadbirkorlik subyektlariga soliq va bojxona imtiyozlari berilishi, grant va subsidiyalar ajratilishi, shuningdek, ekoturistik loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarining yo‘lga qo‘yilishi bu boradagi sa‘y-harakatlarning samaradorligini oshirmoqda. Natijada, qishloq joylarda yangi ish o‘rinlari yaratilmoqda, aholining daromad manbalari diversifikatsiya qilinmoqda. Yashil iqtisodiyot – ekologik xavflarni va ekologik tanqislikni kamaytirishga qaratilgan va atrof-muhitni buzmasdan barqaror rivojlanishni maqsad qilgan iqtisodiyot. U ekologik iqtisodiyot bilan chambarchas bog‘liq, lekin asosan siyosiy termin sifatida foydalaniladi. UNEP 2011-yilgi Yashil Iqtisodiyot hisobotida ta’kidlanishicha, „iqtisodiyot yashil bo‘lishi uchun nafaqat samarali, balki adolatli bo‘lishi ham kerak. Adolatlilik global va mamlakat darajasidagi tenglik o‘lchovlarini tan olishni, xususan, past uglerodli, resurslarni tejaydigan va ijtimoiy jihatdan qamrab oluvchi iqtisodiyotga adolatli o‘tishni ta’minlashni nazarda tutadi“. Ekoturizmning asosiy tamoyillariga quyidagilar kiradi:

- tabiatga sayohat va bunday sayohatlarning asosiy mazmuni hayvonot dunyosi, mahalliy urf-odatlar va madaniyat bilan tanishishdir.
- "Iz qoldirmang"- ekologik va ijtimoiy-madaniy tabiatning salbiy oqibatlarini minimallashtirish, atrof-muhitning ekologik barqarorligini saqlash.
- tabiat va mahalliy ijtimoiy-madaniy muhitni muhofaza qilishga ko'maklashish.
- ekologik ta'lim va ma'rifat.
- mahalliy aholining ishtiroki va ularning turizm faoliyatidan daromad olishi tabiatni muhofaza qilish uchun iqtisodiy rag'bat yaratadi.
- iqtisodiy samaradorlik va tashrif buyurilgan hududlarning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shmoqda.

Bundan tashqari, ekologik turizmni rivojlantirishda ekologik madaniyat va mas’uliyatli sayohat tamoyillarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu maqsadda davlat tomonidan aholining ekologik savodxonligini oshirishga qaratilgan targ‘ibot-tashviqot ishlari olib borilmoqda, ta’lim muassasalarida ekoturizmga oid fanlar va maxsus o‘quv dasturlari joriy etilmoqda. Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirish, ilg‘or xorijiy tajribani o‘rganish va uni milliy sharoitga moslashtirish orqali ekoturizm sohasini yanada rivojlantirish uchun mustahkam zamin yaratilmoqda.

Ekologik tendentsiyalar atrof-muhitga zarar yetkazmaslik va tabiatga g'amxo'rlik qilish bilan bog'liq. Shunday qilib, turizmga ekologik tendentsiyalar yangidan joriy etilmoqda va nafaqat tabiatga mas'uliyatli munosabatda bo'lishga, balki turistik mahsulot sifatini yaxshilashga ham qaratilgan. Shunday qilib, ular turizmning atrof-muhitga va ekspluatatsiya qilingan resurslarga ta'sirini kamaytiradigan va samaraliroq foydalanishni ta'minlaydigan yechimlar orqali barqaror rivojlanishga hissa qo'shadi. Ekologik tendentsiyalarning muhim

qismi ekologik innovatsiyalardir. Sanoatda ekologik innovatsiyalarni joriy etish ko'pincha xarajatlarning oshishi bilan bog'liq. Biroq, bunday innovatsiyalarning mohiyati turizm o'sishining resurslardan foydalanish va atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish uchun eng tejamkor yechimlarni talab qiladi va ushbu resurslardan samaraliroq foydalanishga intiladi. Turizmda ekologik innovatsiyalarning maqsadi mavjud biznes modellarini takomillashtirishdan iborat bo'lib, bu ish o'rinlarini yaratish, yashash sharoitlarini yaxshilash va ekotizimlarni himoya qilish orqali biznes, mijozlar, davlat organlari va mahalliy jamoalarga foyda keltiradi. Tegishli investitsiyalar bilan turizm yanada himoyalangan, mehnat talab qiladigan va ekologik jihatdan toza bo'lishi mumkin. Xalqaro sayyohlar soni har qachongidan ham muhimroq bo'lib borayotganini hisobga olsak, endi ekologik innovatsiyalarni barqaror turizm va barqaror turizm o'sishi katalizatori sifatida asoslash va rag'batlantirish zarur. Ekologik innovatsiyalar yanada barqaror manbalarni taqdim etish, ishlab chiqarish chiqindilari va mahsulotlarini ko'proq qayta ishlash va keraksiz chiqindilar va ifloslanish bilan kurashish uchun yanada maqbul usullardan foydalanish orqali resurs va energiya samaradorligini oshiradi. Ular faqat individual texnologiyalar, mahsulotlar, jarayonlar va uskunalar, tizimlar va nou-xau bilan cheklanib qolmaydi, balki ular ma'lum xatti-harakatlar va munosabatlarni, tashkiliy va boshqaruv yondashuvlarini ham o'z ichiga oladi.³⁹

Atrof-muhitni qadrlash butun dunyo bo'ylab odamlar va tashkilotlarni sayohat paytida ekologik barqarorlikka kengroq e'tibor berishga chaqiradi. Ushbu tadqiqotning hissasi ekoturizm mavzusiga oid Scopus ma'lumotlar bazasidan so'nggi besh yil ichida, 2011 yildan 2020 yilgacha bo'lgan adabiyotlarni ko'rib chiqishdir. PRISMA bayonoti konsepsiyasi adabiyotlarni ko'rib chiqish uchun maqolalarni tanlash va rad etish jarayonini tushuntirish uchun ishlatiladi. Nihoyat, ekoturizmning mavjud nazariy bo'shlig'ini to'ldirish uchun 47 ta maqola ko'rib chiqiladi, tanlanadi va tahlil qilinadi. Adabiyot natijalari mualliflar, ishlatilgan yoki sinovdan o'tgan o'zgaruvchilar va asosiy topilmalar kabi uchta asosiy bo'limga ko'ra tasniflanadi. Muqarrar ravishda, ushbu adabiyotlar sharhi ekoturizm tabiatni va o'simlik va hayvonot dunyosining yashash joylarini buzmasdan iqtisodiy o'sishni ta'minlash bilan birga atrof-muhitni himoya qilishga qaratilgan turizmga olib keladi degan xulosaga keladi. Bu shuningdek, o'sib borayotgan tendentsiya bo'lib, ekoturizm tabiatni asrash va ekologik barqarorlikka erishishning asosiy maqsadi bo'lgan ijtimoiy media forumlari orqali keng targ'ib qilinishi mumkin.⁴⁰

So'nggi 20 yil ichida ekoturizm tadqiqotlarida sezilarli o'sish kuzatildi. Ekoturizm tushuncha sifatida madaniy va ekologik jihatdan zaif mintaqalar bilan chambarchas bog'liq (Machnik, 2021). Ekoturizm birinchi marta 1978-yilda Kenton Miller tomonidan o'rganilgan tushunchadir (Rahemtulla va Wellstead, 2001). Bu tabiiy va madaniy xilma-xillikni hurmat qiladigan va tabiiy resurslarni himoya qilishni o'z ichiga olgan xavfsiz turizm shaklini anglatadi (Boeger, 1991). Norrisning (1994) fikriga ko'ra, ekoturizmning talablari mahalliy imtiyozlarni taqdim etish va resurslarni himoya qilishdir. Ekoturizm atrof-muhitni himoya qiladigan, mahalliy jamoalarning farovonligini yaxshilaydigan va ta'limni o'z ichiga olgan turizm turidir (Bjork, 2000). Umuman olganda, ekoturizm mahalliy aholiga iqtisodiy foyda

³⁹ https://www.researchgate.net/publication/332854852_ECO-TRENDS_IN_MODERN_TOURISM_DEVELOPMENT

⁴⁰ <https://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4592>

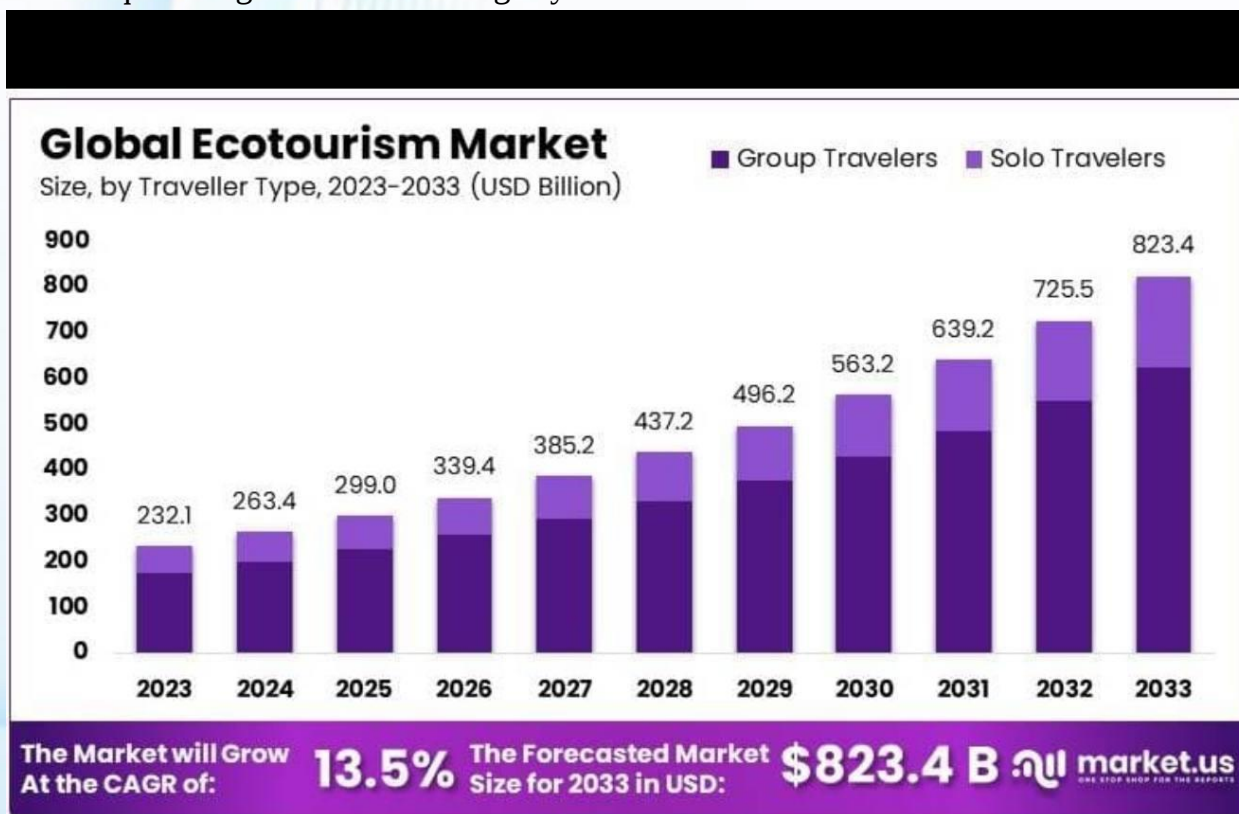
keltiradigan va atrof-muhitni himoya qiladigan tushuncha bilan tabiiy hududlarga mas’uliyatli sayohat qilish shaklidir (Ekoturizm Jamiyati, 2020). Atrof-muhitning ifloslanishi, global isish, iqlim o'zgarishi va chiqindilar kabi salbiy hodisalar haqida xabardorlik ortib borayotganligi sababli, ekoturizm tobora ommalashib bormoqda (Stokes va boshqalar, 2015; Maslin, 2013). Sanoatlashtirishning kuchayishi, tez urbanizatsiya va COVID-19 pandemiyasi kabi sabablarga ko'ra, sayyohlar endi ekoturizmga ishtirok etish ehtimoli ko'proq. Xususan, yosh kattalar ekologik toza turmush tarzi muhim maqsad ekanligini qabul qilishadi va bunga qo'shilishadi. Yosh kattalar ekologik ma'lumotlarni ijtimoiy media vositalaridan olishsa-da, ular kamdan-kam hollarda o'zaro aloqada bo'lishadi yoki ushbu ijtimoiy media postlari bilan o'rtoqlashadilar (Chung va boshqalar, 2020). Yashil xabar almashish va ekologik ong ekoturizmni rivojlantirishga hissa qo'shadi (Chang va boshqalar, 2022). Shuning uchun, so'nggi yillarda ekoturizm bo'yicha ilmiy tadqiqotlar ko'paya boshladi. Akademik jihatdan, ekoturizm adabiyoti, ayniqsa so'nggi yillarda, yillik o'sish sur'ati 10-30% ni tashkil etgan holda tez sur'atlar bilan o'sdi (Shasha va boshqalar, 2020). Adabiyotlarda ekoturizm bo'yicha tadqiqotlar parchalanib ketgan bo'lib, bu mavzuni hozirgi tushinishda bo'shliqlar va farqlarni keltirib chiqaradi (Khanra va boshqalar, 2021). Ekoturizmga oid so'nggi tadqiqotlarda ekoturizm tushunchasi va iqlim o'zgarishi o'rtasidagi bog'liqlik (Wabnitz va boshqalar, 2018; Malek va Robert, 2018), uning sayyohlar xatti-harakatlariga ta'siri (Teeroovengadum, 2019) va ekoturizmning ko'lami, salohiyati va ijtimoiy ta'siri baholandi.⁴¹

Bibliometrik tahlil natijalariga ko'ra, ekologik turizm bo'yicha ilmiy tadqiqotlar soni 2015 yildan boshlab sezilarli darajada oshgan. Ayniqsa, “sustainable development”, “community-based ecotourism”, “environmental conservation”, “green tourism” kabi kalit so'zlar ilmiy maqolalarda eng ko'p uchraydigan tushunchalar sifatida aniqlangan. Bu holat ekologik turizm tadqiqotlarining asosiy e'tibori barqarorlik, mahalliy aholi ishtiroki va ekologik muhofaza masalalariga qaratilayotganini ko'rsatadi. Tahlil qilingan ilmiy manbalarda ekologik turizmni rivojlantirishning bir qator zamonaviy tendensiyalari aniqlangan. Jumladan, ekologik turizm raqamli texnologiyalardan foydalanish, ekologik ta'limni turizm faoliyatiga integratsiya qilish, kichik va mahalliy turizm subyektlarini qo'llab-quvvatlash hamda tabiiy hududlarni boshqarishda barqaror yondashuvlarni joriy etish muhim yo'nalishlar sifatida qayd etilgan. Shuningdek, iqlim o'zgarishi sharoitida ekologik turizmning moslashuvchanligi va ekologik yuklamani kamaytirish masalalari ham dolzarb ilmiy muammo sifatida ko'rilmogda. O'zbekiston sharoitiga oid tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, mamlakatda ekologik turizmni rivojlantirish uchun katta tabiiy va madaniy salohiyat mavjud. Tog'li hududlar, qo'riqxonalar va milliy bog'lar, cho'l landshaftlari ekologik turizm uchun muhim resurs hisoblanadi. Biroq ilmiy adabiyotlarda infratuzilma yetishmasligi, mahalliy aholi bilim va malakasining pastligi hamda ekologik boshqaruv mexanizmlarining yetarli darajada shakllanmaganligi asosiy muammolar sifatida ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari ekologik turizmni rivojlantirish masalasi global miqyosda barqaror rivojlanish konsepsiyasi bilan chambarchas bog'liqligini tasdiqlaydi. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ekologik turizm faqatgina turistik faoliyat turi emas, balki ekologik muhofaza, ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy rivojlanishni

⁴¹ https://www.researchgate.net/publication/369987602_Ecotourism_research_a_bibliometric_review

uygʻunlashtiruvchi mexanizm sifatida qaralmoqda. Bu yondashuv ekologik turizmning anʼanaviy turizm turlaridan asosiy farqini belgilab beradi. Bibliometrik tahlil natijalari asosida aniqlangan tendensiyalar ekologik turizmga mahalliy aholi ishtirokini kuchaytirish muhimligini koʻrsatadi. Koʻplab xorijiy tadqiqotlarda community-based ecotourism modeli ekologik turizmni barqaror rivojlantirishning eng samarali shakllaridan biri sifatida baholanmoqda. Ushbu model mahalliy aholining iqtisodiy manfaatlarini taʼminlash bilan birga, tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni ragʻbatlantiradi. Bu jihat Oʻzbekiston sharoitida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, tadqiqot natijalari ekologik turizmni rivojlantirishda ekologik taʼlim va axborot texnologiyalarining roli ortib borayotganini koʻrsatadi. Zamonaviy ilmiy ishlarda raqamli platformalar orqali ekologik marshrutlar, virtual ekskursiyalar va ekologik xabardorlikni oshirishga qaratilgan dasturlar ekologik turizmning yangi shakllari sifatida koʻrib chiqilmoqda.

Bu yondashuv ekologik yuklamani kamaytirish va sayyohlarning masʼuliyatini oshirish imkonini beradi. Oʻzbekiston boʻyicha olib borilgan tadqiqotlar bilan global ilmiy natijalarni taqqoslash shuni koʻrsatadiki, mamlakatda ekologik turizmni rivojlantirish boʻyicha strategik yondashuvni kuchaytirish zarur. Xususan, ilmiy adabiyotlarda taklif etilgan barqaror boshqaruv modellari, ekologik sertifikatlash tizimlari va mahalliy aholi ishtirokiga asoslangan mexanizmlarni milliy sharoitga moslashtirish muhim hisoblanadi. Bu esa ekologik turizmni iqtisodiy rivojlanish bilan bir qatorda atrof-muhitni muhofaza qilishning samarali vositasiga aylantirish imkonini beradi.

1-rasm. Global ecotourism bozorining oʻsish grafikasi – 2023–2030 yillar davomida ekologik turizm bozorining hajmi va tendensiyalari koʻrsatildi (bozor oʻsishi CAGR 13.5% atrofida).

Har bir mamlakatda ekoturizm ishtirokchilarini (mahalliy hamjamiyat, ekoturizm korxonalari, jamoat va ekologik tashkilotlar) birlashtirgan, davlat hududida ekoturizm faoliyatini muvofiqlashtirish, ekoturizmni rivojlantirish bilan shug‘ullanuvchi nodavlat notijorat tashkilotlari tashkil etilgan va faol faoliyat ko‘rsatmoqda. ekoturizm siyosati, tabiiy hududlar, o‘quv dasturlari, ekoturlarni targ‘ib qilishdir. Shunday qilib, ekoturizmni rivojlantirish bo‘yicha dunyoda tan olingan yetakchi hisoblangan Germaniyada “Ekologik turizm Yevropada” notijorat tashkiloti (Ekologischer Tourismus in Europa) barqaror turizmni rivojlantirishda faol ishtirok etadi, ushbu sohada loyihalarni amalga oshiradi. Mamlakat boshqa tashkilotlar va xorij bilan birgalikda mintaqalarda, masalan, qo‘riqxonalar va tog‘li hududlarda barqaror turizmni rivojlantiriradi.

Keniyada ekoturizmni rivojlantirish masalalarida Keniya Turizm va yovvoyi tabiat vazirligi “Ekoturizm Keniya” (Ekoturizm Kepua) uyushmasi bilan faol hamkorlik qiladi. 1996-yilda tashkil etilgan assotsiatsiya ixtiyoriy turizmni sertifikatlash sohasida Afrikada yetakchi hisoblanadi. Uning faoliyati “yashil turizm”ning barqaror rivojlanishini yaratish, turizmni rivojlantirish orqali mamlakatning tabiiy va madaniy xususiyatlarini saqlab qolish, mas‘uliyatli turizm muhitini shakllantirishga etnik jamoalarni jalb qilish, sohaning sifat standartlarini yuksaltirish, turizmni rivojlantirish bo‘yicha tashabbuslarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan. Hayvonot dunyosini muhofaza qilish, manfaatdor tashkilotlarni muvofiqlashtirish va o‘zaro hamkorlikka asoslangan.

Yaponiyada ekoturizm masalalari bo‘yicha asosiy notijorat tashkilotlar Yaponiya ekoturizm uyushmasi va Yaponiya ekoturizm markazi hisoblanadi. Mahalliy ekoturizm masalalari bilan “Ekoturizmni rivojlantirish kengashlari” shug‘ullanadi, ulardan Yaponiyada 35 ta hududiy tashkilot, masalan, “Shirakami” ekoturizmni rivojlantirish kengashi. Kengashlar tarkibiga mahalliy davlat hokimiyati organlari, sayyohlik kompaniyalari va turli jamoat notijorat tashkilotlari vakillari kiradi. Ekoturizmni rivojlantirish bo‘yicha barcha kengashlar yangi ekoturlarni ishlab chiqishda ishtirok etadilar, ekoturizmni rivojlantirish uchun birgalikda ishlash uchun yangi sub‘yektlarni jalb qilish, jalb qilish uchun tadqiqot faoliyati va reklama kampaniyalarini o‘tkazish shuningdek, atrof-muhit ob‘yektlarini muhofaza qilish bo‘yicha choratadbirlar; mahalliy gidlarni tayyorlash. Kengashlar faoliyatini moliyalashtirish uchun arizalarni ro‘yxatga olish va taqdim etadilar.

Ko‘pgina mamlakatlar barqaror turizm, shu jumladan ekoturizm uchun mahalliy hamjamiyat va turoperatorlar o‘rtasidagi hamkorlikni rag‘batlantirish uchun turli iqtisodiy va ijtimoiy choratadbirlarni qabul qildilar. Shunday qilib, Mo‘g‘ulistonda ekoturizmni qo‘llab-quvvatlash choratadbirlari qo‘riqlanadigan hududlarda yer uchastkalarini ijaraga berish va imtiyozli soliqqa tortishni o‘z ichiga oladi. Rossiyada turizm tashkilotlarini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash uchun shart-sharoitlar va mexanizmlarni yaratish bo‘yicha muhim tajriba to‘plangan, bu mamlakatda tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashning institutsional tizimini yaratish bilan bog‘liq. 2018 yilda ekoturizmni rivojlantirish bilan bog‘liq tadbirkorlik faoliyatini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash Rossiya Federatsiyasining 27 ta hududida amalga oshirildi.

Xulosa qilganimizda turli mamlakatlarda ekoturizmni rivojlantirish bo‘yicha to‘plangan tajriba ekoturizm siyosatini shakllantirish va amalga oshirishda mamlakatning o‘ziga xosligi va

umumiy yondashuvlari, xalqaro tavsiyalar va xalqaro tavsiyalar bilan uyg‘unlashganligi va turizmning barqaror rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratilishidan dalolat beradi. Turli mamlakatlar o‘zlarining milliy holatlari va ustuvorliklariga mos keladigan turli yondashuvlar, konsepsiyalar, modellar va vositalarni ishlab chiqmoqdalar. Barqaror rivojlanishning global konsepsiyasi tamoyillariga mos keladigan turizmning “yaxshiroq shakli”ga erishish imkoniyati imkonsizligi haqidagi davom etayotgan bahs-munozaralar doirasida turli mamlakatlardan olingan aniq misollar ekoturizm barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishga qanday hissa qo‘shishi mumkinligini ko‘rsatib beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Лукичев А. Б. Сущность устойчивого и экологического туризма // Российский Журнал Экотуризма. — 2011. — № 1. — С. 3-6.
2. ↑ „Главная концепция экологического туризма“. 2022-yil 10-yanvarda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2022-yil 10-yanvar.
3. <https://www.gazeta.uz/oz/2024/10/31/ecotourism/>
4. www.xs.uz Xalq so‘zi N6(8901) 2025 yil 10 yanvar
5. „United Nations Environment Programme (UNEP)“. 2016-yil 27-martda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2016-yil 11-may.
6. ↑ Lynn R. Kahle, Eda Gurel-Atay, Eds. Communicating Sustainability for the Green Economy. New York: M.E. Sharpe, 2014. ISBN 978-0-7656-3680-5.
7. ↑ Jump up to:3,0 3,1 UNEP, 2011, Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication, www.unep.org/greeneconomy
8. ↑ Runnals, D. (2011) „Environment and economy: joined at the hip or just strange bedfellows?“. S. A. P. I.EN. S. 4 (1)
9. ↑ „About UNFSS“ (en-US). UNFSS. Qaraldi: 2021-yil 3-mart.
10. ↑ „World Bank to lead economic push on nature protection“. BBC News. Qaraldi: 2016-yil 11-may.
11. ↑ Jump up to:7,0 7,1 Bank, European Investment. EIB Group Sustainability Report 2021 (EN). European Investment Bank, 2022-07-06. ISBN 978-92-861-5237-5.
12. ↑ „ENER - Item“. ec.europa.eu. Qaraldi: 2022-yil 27-iyul.
13. ↑ Bank. „Multilateral Development Banks“ (en). African Development Bank - Building today, a better Africa tomorrow (2019-yil 12-aprel). Qaraldi: 2022-yil 27-iyul.
14. ↑ Bank. „Collective Climate Ambition — A Joint Statement at COP26 by the Multilateral Development Banks“ (en). Asian Development Bank (2021-yil 5-noyabr). Qaraldi: 2022-yil 27-iyul.
15. ↑ „What is Green Economy? Here's a Simple Explanation“ (en-gb). Sociology Group: Sociology and Other Social Sciences Blog (2020-yil 30-iyun). Qaraldi: 2021-yil 2-iyun.
16. ↑ „Green Economy Roadmap“. International Chamber of Commerce (2012). 2021-yil 5-fevralda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2021-yil 31-yanvar.
17. Aliyeva, M. T. (2007). Turistik mamlakatlar iqtisodiyoti. Darslik. T.: TDIU